

Saksframlegg

KOMMUNEØKONOMIENS INNVIRKNING PÅ BARNEVERNETS VURDERINGER

Arkivsaksnr.: 05/39804

Forslag til innstilling:

1. Bystyret er tilfreds med revisjonsrapportens hovedkonklusjon om at økonomien ikke i for stor grad har innvirkning på barnevernets vurderinger, men vil uttrykke bekymring for at det på enkelte områder avdekkes at de ansatte mener at økonomiske hensyn er årsak til at nødvendige tiltak ikke blir igangsatt.
2. Bystyret er bekymret for de kapasitetsmessige problemer som er avdekket i revisjonsrapporten og konsekvensene dette kan få for barn som har behov for tjenester etter barneverntjenesteloven.
3. Bystyret er tilfreds med at rådmannen særlig vil se nærmere på:
 - oppfølging og kvalitetssikring av igangsatte tiltak.
 - forskjellene i bemanning og ressursinnsats mellom bydelene.
 - oppfølgingen av ungdom over 18 år.
4. Bystyret ber rådmannen om å ta tak i problemene som rapporten viser, og orientere Kontrollkomiteen om tiltak som er iverksatt innen desember 2006.
5. Bystyret tar forøvrig revisjonsrapporten til orientering.

Trondheim kommune

Saksutredning:

Bakgrunn

Kontrollkomiteen vedtok 01.12.2005 å bestille en forvaltningsrevisjon innenfor barne- og familietjenesten med prosjektnavnet ”*Kommuneøkonomiens innvirkning på barnevernets vurderinger.*” Formålet med undersøkelsen var å avdekke hvorvidt barnevernet i Trondheim kommune tar økonomiske hensyn ved de vurderinger som gjøres i enkeltsaker etter lov om barneverntjenester. Et grunnleggende prinsipp etter barneverntjenesteloven er at det skal legges avgjørende vekt på å finne tiltak som er til det beste for barnet, jf. § 4-1, og det er dermed en forutsetning at økonomiske hensyn ikke tas ved vurderingen av hva som er best for barnet.

Hovedproblemstillingen for prosjektet har vært om det i barnevernet i Trondheim kommune tas utilbørlige økonomiske hensyn ved behandlingen av enkeltsaker etter lov om barneverntjenester. Hovedfokuset for undersøkelsen har vært økonomi, ikke kvaliteten av barnevernets vurderinger

Informasjonsinnhenting er for en stor del gjort ved en spørreundersøkelse, men det er også foretatt intervjuer og gjennomført dokumentanalyse. Hovedfokuset for undersøkelsen har vært om vurderingene som gjøres i for stor grad hensyntar økonomi. Eventuelle økonomiske drøftinger som har foregått i prosessen følger ikke som dokumentasjon til sakene, slik at en stikkprøvekontroll av enkeltsaker ikke ble ansett som en egnet metode.

Med rapporten ”*Har kommuneøkonomien for stor innvirkning på barnevernets vurderinger*”, anses kontrollkomiteens bestilling å være utført.

Revisjonskriterier

Det gjøres vurderinger på ulike stadier i en barnevernsak, og revisjonskriteriene er utarbeidet med utgangspunkt i de ulike stadier i saksbehandlingskjeden. Følgende kriterier er lagt til grunn:

1. Det tas i for stor grad økonomiske hensyn ved behandlingen av bekymringsmeldinger.
2. Det tas i for stor grad økonomiske hensyn under arbeidet med en undersøkelsessak.
3. Det tas i for stor grad økonomiske hensyn ved vurderingen av hjelpetiltak, akutt plasseringer, omsorgsovertakelse og plassering av barn utenfor hjemmet.
4. Det tas i for stor grad økonomiske hensyn i forhold til videreføringen av tiltak for ungdom over 18 år.

Resultater og vurderinger

1. Det tas i for stor grad økonomiske hensyn ved behandlingen av bekymringsmeldinger.

De ansatte vurderer at det ikke i for stor grad tas økonomiske hensyn i behandlingen av bekymringsmeldinger. Revisjonen har merket seg at meldingene behandles godt nok, men at kapasiteten i noen tilfeller er for lav slik at behandlingstiden tar lengre tid enn ønskelig. Andelen meldinger som henlegges i Trondheim kommune er 12 %, dvs. en forholdsvis lav andel.

I forhold til ressursinnsatsen som settes inn i behandlingen av bekymringsmeldinger, vurderer revisjonen på bakgrunn av ansattes svar, at denne er hensiktsmessig. De ansatte mener at det alt i alt jobbes godt med bekymringsmeldinger. Det er kun noen ansatte som mener at ressursbruken er for liten.

Trondheim kommune

2. Det tas i for stor grad økonomiske hensyn under arbeidet med en undersøkelsessak.

I følge undersøkelsen som revisjonen har gjennomført, er det i Trondheim stor enighet om at det ikke tas for store økonomiske hensyn når saker undersøkes. Imidlertid åpnes det i noe større grad for at kapasitet kan medføre at arbeidet med undersøkelser ikke er bra nok, enten fordi man ikke undersøker saker grundig nok eller henlegger saker som burde vært undersøkt grundigere. Dette fremgår også av de åpne kommentarene som de ansatte har kommet med.

3. Det tas i for stor grad økonomiske hensyn ved vurderingen av hjelpetiltak, akutt plasseringer, omsorgsovertakelse og plassering av barn utenfor hjemmet.

Hjelpetiltak

Revisjonen merker seg at de aller fleste mener at det stort sett igangsettes hjelpetiltak i samsvar med behovene, og at ansatte opplever at det arbeides ganske godt med hjelpetiltak. Revisjonen vurderer det imidlertid slik at det er en viss fare for at det i for stor grad tas økonomiske hensyn ved valg av hjelpetiltak. En fjerdededel av de ansatte mener at valgene styres for mye av økonomiske hensyn. Spesielt bekymringsfullt er det at så mange som 44% på Heimdal mener dette. Det er også med en viss bekymring at revisjonen registrerer at forholdsvis mange på Heimdal mener at økonomiske hensyn fører til manglende iverksettelse av tiltak. Revisjonen merker seg at de ansatte på forvaltningsenhetene er delt i synet på om man evaluerer hjelpetiltakene som er igangsatt.

Akutt plasseringer

Revisjonen konstaterer at ingen ansatte mener at man unnlater å akutt plassere barn dersom det er behov for det, og at alle ansatte mener at man i stor grad sikrer barn etter en akutt plassering. De aller fleste opplever ikke at forvaltningsenheten fører barn for rask tilbake til hjemmet etter en akutt plassering. Revisjonen vurderer det slik at det er svært lite sannsynlig at forvaltningsenhetene tar økonomiske hensyn ved vurderingen om et barn skal akutt plasseres.

Omsorgsovertakelse

Revisjonen vurderer det slik at det ikke i for stor grad tas hensyn til økonomi ved vurderingen av omsorgsovertakelse. Revisjonen merker seg imidlertid at noen ansatte mener at forvaltningsenhetene unnlater å fremme overtakelsessaker til Fylkesnemda der de mener dette burde vært gjort, enten på grunn av manglende kapasitet, 14%, eller på grunn av at barnevernet får istand en frivillig ordning, 18%. Revisjonens generelle vurdering er at det jobbes godt med omsorgsovertakelser i Trondheim kommune.

Barn under omsorg og barn plassert frivillig utenfor hjemmet

Revisjonen vurderer det slik at det ikke tas økonomiske hensyn i for stor grad når det gjelder plassering utenom hjemmet, med unntak av Heimdal der en fjerdedel av de ansatte mener økonomien medfører at man unnlater plassering utenom hjemmet. Revisjonen ser imidlertid med en viss bekymring at 22% mener at økonomiske hensyn medfører at man unnlater å plassere barn i institusjoner. Spesielt bekymringsfullt er det at nærmere halvparten av ansatte på Heimdal forvaltningskontor mener at enheten unnlater institusjonsplassering på grunn av økonomiske hensyn.

Oppsummering kriterie 3

Mellom 80-90% av de ansatte mener at nødvendige hjelpetiltak iverksettes i samsvar med behov, og at man i liten grad unnlater å iverksette nødvendige tiltak på grunn av manglende kapasitet eller økonomiske årsaker. Revisjonen vil likevel påpeke at 18% av de ansatte mener at kapasitetsmangel fører til at

Trondheim kommune

nødvendige tiltak ikke blir igangsatt, mens 12% mener økonomi er årsak til unnlattelse. Spesielt bekymringsfullt er det at nesten halvparten av de ansatte på Heimdal mener økonomien styrer for mye i barnevernets vurderinger og valg.

Selv om de fleste mener at om enhetene ikke styres for mye av hensyn til økonomiske konsekvenser, mener forholdsvis mange, 24%, at valg av hjelpetiltak styres for mye av hensynet til økonomi. Revisjonen ser med bekymring på at 44% av ansatte på Heimdal mener at økonomiske konsekvenser styrer valg av hjelpetiltak og at man unnlater å plassere barn på institusjoner på grunn av økonomiske hensyn.

4. *Det tas i for stor grad økonomiske hensyn i forhold til videreføringen av tiltak for ungdom over 18 år.*

Revisjonen konstaterer at en tredjedel av de ansatte opplever i liten grad at det arbeides godt med tiltak til ungdom over 18 år, og registrerer at det er på dette tiltaksområdet at de ansatte generelt sett er minst tilfredse med arbeidet i egen barneverntjeneste. Det er også på dette området at flere ansatte mener økonomiske hensyn går foran barnevernfaglige vurderinger, spesielt gjelder dette forvaltningsenhetene Østbyen og Heimdal. Revisjonen ser med bekymring på omfanget av økonomiske hensyn som tas i forhold til videreføringen av tiltak for ungdom over 18 år, og vurderer det slik at det i for stor grad tas økonomiske hensyn i forhold til videreføring av tiltak for ungdom over 18 år.

5. *Generelle vurderinger*

Revisjonen ser med bekymring på de svar som er kommet frem i undersøkelsen i forhold til problemer knyttet til kapasitet i barnevernet. Svarene på de fremsatte påstander og andre svar som fremkommer i undersøkelsen underbygger at det kan stilles spørsmål ved om kapasiteten i barnevernet er tilstrekkelig i forhold til de oppgaver som skal løses. Revisjonen merker seg at ansatte ved Lerkendal forvaltningskontor i mindre grad fremhever kapasitet som et problem, noe som kan forklares med at Lerkendal er det forvaltningskontor som har minst antall barn pr. årsverk, jfr figur 3.

Et flertall av de ansatte opplever at økonomiske hensyn er langt mer styrende for de beslutninger som treffes i dag enn tidligere. Etter revisjonens mening er ikke dette overraskende, da det i de senere år er satt et større fokus på økonomistyring innen barnevernstjenesten, blant annet med revisjonsrapporten "Økonomistyring ved Barne- og familietjenestene i Trondheim kommune".

De svar som revisjonen har fått i sin undersøkelse viser at flertallet av de ansatte ikke opplever at økonomien har for stor betydning. På den annen side ser revisjonen med bekymring på at 48% av de ansatte mener at terskelen i forhold til å iverksette tiltak ovenfor utsatte barn er for høy.

Konklusjon

Totalt sett har kommuneøkonomien ikke for stor innvirkning på barnevernets *vurderinger*, selv om mange opplever et større press i forhold til økonomi nå enn tidligere. Ansatte på Heimdal og Østbyen opplever i noen større grad enn andre at økonomien har innvirkning på de vurderinger som gjøres. Problemet som mange påpeker i Trondheim handler i stor grad om *kapasitet* og at tid er et større problem enn at økonomi påvirker de *vurderinger* som gjøres. Kapasitet handler om de økonomiske rammene barnevernet har. Mange opplever det som frustrerende at de er for få ansatte i forhold til oppgavene som man har, spesielt at barn ikke får hjelp til rett tid, eller at ungdom over 18 år ikke får tilfredsstillende oppfølging. Kapasitetsproblemer medfører at mange opplever at de ikke utfører faglig tilfredsstillende arbeid.

For øvrig vises det til vedlagte revisjonsrapport.

Innstilling

Saken oversendes Bystyret med følgende

INNSTILLING

1. Bystyret er tilfreds med revisjonsrapportens hovedkonklusjon om at økonomien ikke i for stor grad har innvirkning på barnevernets vurderinger, men vil uttrykke bekymring for at det på enkelte områder avdekkes at de ansatte mener at økonomiske hensyn er årsak til at nødvendige tiltak ikke blir igangsatt.
2. Bystyret er bekymret for de kapasitetsmessige problemer som er avdekket i revisjonsrapporten, og konsekvensene dette kan få for barn som har behov for tjenester etter barneverntjenesteloven.
3. Bystyret er tilfreds med at rådmannen særlig vil se nærmere på:
 - oppfølging og kvalitetssikring av igangsatte tiltak
 - forskjellene i bemanning og ressursinnsats mellom bydelene
 - oppfølgingen av ungdom over 18 år.
4. Bystyret ber rådmannen om å ta tak i problemene som rapporten viser, og orientere Kontrollkomiteen om tiltak som er iverksatt innen desember 2006.
5. Bystyret tar for øvrig revisjonsrapporten til orientering.

Kontrollkomiteens sekretariat, 30.03.2006

Monica Grøtte Lundgren
Leder

Torbjørn Rasmus Søltnæs
Rådgiver

Vedlegg

Revisjonsrapporten” Har kommuneøkonomien for stor innvirkning på barnevernets vurderinger.”
Trondheim kommunerevisjon, mars 2006.